

---

*Acta synodi provincialis, gehouden binnen
Swolle den 11 ende 12 Julij anno 1609.*

1. Up diesen synodum sin met behoerlicke credentzbrieven verschenen, als:

van wegen Ridderschap ende Steden dieser landtschap van Oeverijssell: die Ed. E. JOHAN WIJTEN, rentemeister generall des landes Sallandt, ende die erbare JOHAN JELLIJS, borgermeister der stadt Swolle;

wt dem classe van Deventer: die ehrw. wellg. dominus JOANNES GOSMANNUS, bedienaer des hilligen evangeli binnen Deventer, ende dominus GERARDUS LINDENHOVIUS, dienaer der kerken tott Raelte, neffens den ersamen DAEM PETERSEN, olderlinck der voorgemelter kercke tott Deventer;

wt dem classe van Campen: als dienarn des wordes dominus DANIEL SAUTERIUS binnen Campen, dominus HENRICUS MEINARDI up die Swarteluis, dominus HILLEBRANDUS WILLENIUS tott Sallick, neffens die Ed. E. REIJNART GANSSNEBBE, borgermeister ende olderlinck tott Campen;

---

wt dem classe van Swolle: als dienarn des wordes dominus JOANNES WEDAEUS tott Swolle ende dominus OTTO GYSIUS tott Hasselt, ende olderlingen borgermeister JOHAN BUIS tott Swolle ende OTTO HENDRICKSEN tott Hasselt;

wt dem classe van Steinwijck: als dienarn des wordes dominus JOANNES VOSCUIL tott Steinwijck ende dominus JOANNES LANGIUS tott Vollenhoë, olderlingen RICKMANNUS WOLPHIUS, licentiat ende borgermeister binnen Vollenhoë, ende PETER MEWES binnen Steinwijck.

2. Wt het getall van diese voorgemelte persoenen zin nha anroepunge des namens Goeddes tott praeses erwelet dominus OTTO GYSIUS, tott assessor D. JOANNES GOSMANNUS, tott scriba D. JOANNES WEDAEUS.

3. Synodus blifft bij die resolutie angaende HENRICUM PETRAEUM, in den voerhergaenden synoden genomen, als datt hij sich datelicken van den kerckendienst sall onthouden, ende begert datt man noch bij den Ed. heeren droste ofte bij die Ed. Gedeputierden dieser landtschap anholde, datt hij moege removirt worden. Ende updatt in sin platze ein ander bequaem dienaer moege gestelt worden, so hebben die Ed. gecommittirden, gominirt zinde up den landtdach binnen Deventer dem synodo bij tho woenen, van dem synodo begert, dat ein iegelick particulier dienaer behoere tho arbeiden, darmit guede dienarn so tott Dalffsen als elders in allen andern classen moegen beroepen worden, beloevende datt haer Ed. willen haere wterste devoer doen, datt die beroepene dienarn met guede habitatie ende stipendio moegen versorget worden.

4. Angaende ZACHARIAM WOLFFIUM is guedtgefunden, datt an hem geschreven ende vermanet worde tott beterschap sines levendes ende betalinge siner schulden. Ende dar het contrarium befunden wordt, sall die classis, darunder dat hij sortirt, die auctoritet hebben WULFFIUM voorgemelt van sinen dienst tho deportirn.

5. Angaende die 5 artikull synodi Campensis anno 1607 den 15 Julij is guedtgefunden, datt ein ijder particulier dienaer in elcken classe noch sall doorlesen den Catechismum, dwelke alhir in diese Nederlandische kercke gelehrt ende geprediget wordt, beneffens die Nederlandische Confessie des glovens, ende ock approbirn. Ende soverre dar ijmandt befunden worde, dwelke dieselve niet approbirn wilde, sall man met sodanigen procedirn als behoeren sall.

6. Hett synodael boek sall berusten ter platze, dar synodus gehalten wordt, ende also volgens transferirt worden.

7. Synodus persistirt, dat noch die 8 artikell des synodi, binnen Campen gehalten, angaende GELLIUM SIXTINUM, moege geeffectuirt worden.

8. Sall ock van die heeren die Gedeputierden versogt worden, dat haer E. wille gelieven helpen tho hindern, dat geene kindern wt dieser provincien in den schoelen der Jesuwiten gesonden mogen worden.

9. Angaende het 2de gravamen classis Daventriensis, namliken den tijtt betreffende wanner dat synodus sall gehalten worden, is besloeten, datt die wtschrijvinge gravaminum sall geschieden kort na Paschen ende dat man dan den 10 dach na Pinxteren synodum sall holden, ijdoch dat bij titz darvan die heeren die gecommittirden dieser landtschap sullen advertirt worden.

10. Datt het 6 gravamen classis Daventriensis int werck gestelt worde, laet synodus hem wellgefallen angaende die combinatie van die beide classen als Deventer ende die Twente, ende dattselvige bij provisie.

11. Angaende die schoelmeisters ende kosteren, so referirt sich synodus tott den 11 artikell synodi Daventriensis, gehalten anno 1602 den 15 Junij.

12. Man sall bij die Ed. heeren Gedeputierden anholden, datt bij placcate moege versocht worden, datt den papen, ten platten lande zinde, verboeden worde haer tho onthouden van alle paustlicke ceremonien ende die lieden af tho keeren van het gehoor G. wordes, ende soverre het contrarium sall bevonden worden, datt sie, haer solkes genugsam bewesen hebbende, alsdan mughten van die platze removirt worden.

13. Oick sal man bij die Ed. heeren anholden, datt die dienarn, tott armoedt ofte tott haren jaren gekoemen zinde, moegen redelickerwijse onderhouden worden.

14. Is ock besloeten, datt geene ehelueden henforder van den predigstoell sullen afgekundiget worden, dwelcke in unsen kereken niet willen gecopulirt wesen, noch ock ijmantz copulirn, die bueten die kercke van die politique officieren ofte elders zin verkundiget geworden.

15. Sullen henforder die kerckendienarn ten platten lande nba die predicatie haren thohoorders voorseggen die 5 hooftstukken der cristlicken leere, ende so mogelick ock in die steden.

16. Man vindt guedt, datt classis so duckwils sall gehalten worden, als den tijtt ende noodt solkes sall vereisen.

17. Angaende die ehesaek, darvan die van Campen mentie maken in haren gravaminibus, holt synodus voor guedt, datt sponsalia de praesenti mutuo consensu dissolvi non posse nec debere, ende datt derhalven die magistraet van Campen darinne behoere tho versien.

18. Is ock geresolvirt, datt synodus den heeren gecommittirden, van Ridderschap ende Steden genomirt dem synodo bij tho woenen, alle die swaricheiden, dwelke in synodo voorgevallen, schriftlick medegegeven sullen worden, updatt sie mogen geexecutirt worden.

19. Angaende die swaricheiden van die geistlicke guedern, als pastorien, vicarien ende andere, als dar zin tott Dalffsen, ter Heijne, Rouwfenne ende dergliken, soverre darvan eenige swaricheiden in den classibus fallen sollen, so sall ein ieglick classis dieselvigen den Ed. heeren andienen, dwelke beloebet hebben darinne tho remediirn nha behoer.

20. Den predicant van Gramsbergen betreffende is geresolvirt, datt dieselvige sall van dem classe van Swolle met den ersten verschreven worden ende hem andienen, datt hij hem sall moeten regulirn nha die kercklicke ordonnantie dieser Nederlanden ende hem tho onderwerpen diesem classi. Soverre hij datselvige niet sall willen achtervolgen, so sall solkes den heeren Gedeputierden dieser landtschap angedienet worden.

21. Dewile datt in voerigen synoden is gedacht geworden der weduwen, is noch guedtgefunden, datt bij Ridderschap ende Steden dieselvige swaricheit oevermals, gelick in andern steden geschiet, moege voorgedragen worden omme einmall dieselvige tott einen gueden einde tho brengen.

22. Bij die Ed. heeren Gedeputierden an tho holden, datt die broedern ten platten lande, dwelke so ad classen als ad synodum reisen, moegen genieten noodtwendige restitutie der unkosten.

23. Angaende datt begerent GUALTERI SELLII, dewile datt synodus met hem in communicatie getreden, so hefft sij dieselvige saeke also geschapen befunden, datt hij noch ter tijtt unbequaem zij tott den kercken dienst. Hefft derhalven synodus guedtgefunden, dat hij sick entweder ad aliud vitae genus begeve offte beter ende fundamentaliter studiere.

24. Die magistraet van Swolle hefft einen casum matrimoniale in gebracht, off ein man, eine frouwe gehadt hebbende, dwelke van wegen des ehebroekes, van haer begaen, haren man verlaten, daroever dan die partie guede informatie genomen hefft, niet georloevet zij eine andere tho trouwen. Is geadvisirt, datt die magistraet, darvan guede ende genochsame getuchnisse beleit ende angehoort hebbende, mach sodanigen man quitirn van die overspeldersche vrouwe ende denselvigen in die vrijheit tho stellen eine andere tho trouwen.

25. Is geresolvirt, datt synodus in datt thokumpstige jahr sall in dem

classe van Steinwijck gehouden worden, overmits die ordenunge datt ver-
eisket ende die landen door Goedes gnade in vrijheit wedder gestelt zin.

26. Synodus versocht, datt die broedern wt elcken classe bij haere
oevericheitt anholden, datt CONRADUS BROUWER, gekoemen zinde wt den
monasterio, monachorum met gnade cathecizisse van die rectoribus
tegenwoerdich residirt, so belastet synodus den kerckendeinarn tott Deventer,
datt sie bij haer Ed. anholden, updatt alle die gravamina, dwelke in diesen
synodo voorgelopen, moegen ter executie gestelt worden.

28. Synodus hefft gesocht dominum BOKELMANNUM met siner huissfrou-
wen tho reconciliirn, darup BOKELMANNUS ingefordert hefft verklaert, datt
hij van harten begeere met siner huissfrouwen sick tho versoenen, updatt
einmall die ergernusse van Goedes kerke moege wechgenomen worden. Is
ock darna die huissfrouwe BOKELMANNI ingeroepen, ende man hefft versocht
up verscheidene wijze ende maniere haer tho inducirn, datt sie haer bij
haeren man sonder eenige conditie muchte wedderomme verfoegen. Hefft
darup geantwordet, datt sie dartho niet konne verstaen.

29. Als nu die synodaell bijeinkumpst bijna ten einde gebracht, hefft
HENRICUS PETRAEUS bij request versocht die continuatie in sinen dienst. So
ist, datt synodus guedtgefunden, datt hetselvige request an allen respec-
dienst, sall gesonden worden, dwelke darup met den ersten sullen resol-
virn, haere resolutie an dem classe van Swolle oeversenden, omme diesel-
vige den E. heeren Gedeputierden tho remonstrirn.

30. Is censura morum gehalten ende zin die broedern in vrede met
malcanderen gescheiden.

OTTO GYSIUS, minister verbi Hasseltanae ecclesiae, praeses synodi.

JOHANNES GOSSMANNUS, ecclesiastes Daventriensis, hujus synodi assessor.

JOANNES WEDAEUS, ecclesiae Swollanae minister, hujus synodi scriba.